

ადამიანის უფლებათა სამთავრობო სამოქმედო გეგმის მონიტორინგი

ამოცანა 3.1.2

ამოცანა 3.1.2. დაკავებულ/პირთათვის ადეკვატური საყოფაცხოვრებო, სანიტარული და სხვა პირობების შექმნა

ამოცანის შესრულების პროგრესი: 52.5%

ინდიკატორი: შიდაუწყებრივი მონიტორინგის პერიოდული ანგარიშები; დამოუკიდებელი (სახალხო დამცველის ჩათვლით) მონიტორინგის ანგარიშების მიხედვით უზრუნველყოფილია საცხოვრებელი, სანიტარული, ჰიგიენური, კვების და სხვა მატერიალური პირობები

შეფასება:

მისასალმებელია შინაგან საქმეთა სამინისტროს ძალისხმევა დროებითი მოთავსების იზოლატორების საყოფაცხოვრებო, სანიტარული და სხვა პირობების გაუმჯობესებასთან დაკავშირებით. საანგარიშო პერიოდში ჩატარებული სარემონტო სამუშაოების შედეგად, რიგ დროებით მოთავსების იზოლატორებში საცხოვრებელი პირობები მნიშვნელოვნად გაუმჯობესდა. მიუხედავად ამისა, როგორც საქართველოს სახალხო დამცველი, ისე ევროპის საბჭოს წამების პრევენციის კომიტეტი მიუთითებენ მთელ რიგ პრობლემებზე, რომლებიც ჯერ კიდევ არსებობს ზოგიერთ დმი-ში.

ნიშანდობლივია, რომ მონიტორინგის ორივე ორგანო ხაზგასმით აღნიშნავს დროებითი მოთავსების იზოლატორების საყოფაცხოვრებო პირობების შეუთავსებლობაზე ადმინისტრაციულ პატიმრობასთან.

რაც შეეხება დმი-ების მიერ მიწოდებული საკვების ხარისხს, ამ მხრივ საანგარიშო პერიოდში, ისევე, როგორც გასულ წლებში, პროგრესი არ აღინიშნება. უწყების მიერ მოწოდებული ინფორმაციით, დროებითი მოთავსების უზრუნველყოფის დეპარტამენტში მიმდინარეობს მუშაობა იზოლატორებში მოთავსებულ პირთათვის განკუთვნილი მშრალი საკვები ულუფების ცვლილებასთან დაკავშირებით. იმედს ვიტოვებთ, რომ მომავალში კვების ხარისხთან დაკავშირებული პრობლემებიც მოგვარდება.

აქტივობა 3.1.2.1. საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისად დროებითი მოთავსების იზოლატორების გამართული ფუნქციონირება, რათა უზრუნველყოფილ იქნეს საცხოვრებელი, სანიტარული, ჰიგიენური და სხვა მატერიალური პირობები

პასუხისმგებელი უწყება:

- შინაგან საქმეთა სამინისტრო

ინდიკატორი:

შიდაუწყებრივი მონიტორინგის პერიოდული ანგარიშები; დამოუკიდებელი (სახალხო დამცველის ჩათვლით) მონიტორინგის ანგარიშების მიხედვით უზრუნველყოფილია საცხოვრებელი, სანიტარული, ჰიგიენური, კვების და სხვა მატერიალური პირობები

სტატუსი: ნახევარზე მეტი შესრულებულია აქტივობის შესრულების პროგრესი: 75%

შეფასება

შსს ადამიანის უფლებათა დაცვისა და გამოძიების ხარისხის მონიტორინგის დეპარტამენტის ინფორმაციით:

„2018 წლის გაზაფხულზე სარემონტო სამუშაოები განხორციელდა 3 დროებითი მოთავსების იზოლატორში (ჩხოროწყუს, წალკისა და ახალქალაქის დროებითი მოთავსების იზოლატორებში). ხოლო 10 დროებითი მოთავსების იზოლატორში მოეწყო სამედიცინო ოთახი. სარემონტო სამუშაოები ჩატარდა ასევე მცხეთის დროებითი მოთავსების იზოლატორში, სადაც დამატებით გაიზარდა იზოლატორში არსებული საკნების რაოდენობა.

გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის პროექტის ფარგლებში (რომელიც დაფინანსებულია ევროკავშირის მიერ), 2018 წლის სექტემბერში, საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს მიერ ქვემო ქართლის რეგიონალურ დროებითი მოთავსების იზოლატორში (ქ.რუსთავი) მოწყობილი იქნა არასრულწლოვნებზე მორგებული საკანი და საგამოძიებო ოთახი.

ამავდროულად, 2018 წლის დეკემბერში სარემონტო სამუშაოები დაიწყო ფოთის, ქობულეთისა და სამტრედიის დროებითი მოთავსების იზოლატორებში. ფოთისა და სამტრედიის იზოლატორებში სარემონტო სამუშაოები 2019 წლის თებერვალში დასრულდა. სამუშაოების ფარგლებში ასევე მოეწყო სამედიცინო ოთახები.

2018 წელს დაიწყო ახალი დროებითი მოთავსების იზოლატორების მშენებლობა ქ.თბილისში და ბაკურიანში, ასევე ქ.თბილისში ადმინისტრაციული პატიმრებისათვის განკუთვნილი დაწესებულების მშენებლობა.^[1]

2020 წელს მოწოდებული ინფორმაციით^[2], 2019 წლის ბოლოსთვის სარემონტო სამუშაოები დასრულებული იყო ფოთის, სამტრედიისა და ქობულეთის დმი-ებში, ასევე, გარემონტდა ბაღდათის, ქიათურის, სენაკის, ლანჩხუთისა და სიღნაღის დროებითი მოთავსების იზოლატორები. ამავდროულად, დასრულდა ახალი იზოლატორისა და ადმინისტრაციული პატიმრებისთვის განკუთვნილი დაწესებულების მშენებლობა ქ. თბილისში.

საქართველოს სახალხო დამცველი, თავის 2018 წლის ანგარიშში, მიესალმება დროებითი მოთავსების იზოლატორებში ინფრასტრუქტურისა და საცხოვრებელი პირობების გასაუმჯობესებლად ჩატარებულ სარემონტო სამუშაოებს, თუმცა აღნიშნავს, რომ რიგ იზოლატორებში კვლავ არ არის უზრუნველყოფილი სათანადო საცხოვრებელი პირობები: “რიგი იზოლატორები არ არის უზრუნველყოფილი სათანადო ბუნებრივი და ხელოვნური ვენტილაციითა და განათებით; არადაამაკმაყოფილებელია სანიტარულ-ჰიგიენური მდგომარეობა; იზოლატორის საკნებში არის ნახევრად იზოლირებული სანიტარული კვანძი. ეს განსაკუთრებით პრობლემურია ორ და მეტ ადგილიან საკნებში, სადაც შესახლებულ პირს ბუნებრივი მოთხოვნილების დაკმაყოფილება სხვა პირის/პირთა თანდასწრებით უწევს“^[3].

ანალოგიურ პრობლემებზე საუბრობს სახალხო დამცველი 2019 წლის საპარლამენტო ანგარიშშიც:

„2019 წლის განმავლობაში განხორციელებული ვიზიტების^[4] შედეგად დადგინდა, რომ დროებითი მოთავსების იზოლატორების ნაწილი არ არის უზრუნველყოფილი სათანადო ბუნებრივი^[5] და ხელოვნური ვენტილაციით^[6] და განათებით, ზოგიერთი იზოლატორი საჭიროებს კოსმეტიკური სარემონტო სამუშაოების ჩატარებას.^[7] გარდა ამისა, 2019 წელს სპეციალური პრევენციული ჯგუფის მიერ შემოწმებულ არცერთ დროებითი მოთავსების

იზოლატორში არსებული გარემო არ იყო ადაპტირებული შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირებზე. ზემოთქმულის გარდა, რიგი დროებითი მოთავსების იზოლატორებში არის ნახევრად იზოლირებული სანიტარული კვანძი, რაც განსაკუთრებით პრობლემურია ორ და მეტ ადგილიან საკნებში, სადაც შესახლებულ პირებს ბუნებრივი მოთხოვნების დაკმაყოფილება სხვა პირის/პირების თანდასწრებით უწევთ. შეინიშნება ჰიგიენურ ნორმებთან დაკავშირებული პრობლემები.^[8]

პრევენციის ეროვნული მექანიზმის 2019 წლის ანგარიშში, ასევე საუბარი სხვა სანიტარულ-ჰიგიენურ პრობლემებზე დროებითი მოთავსების იზოლატორებში:

„საყურადღებოა, რომ საკნებში არსებულ საპირფარეშოებში არ არის ჩამრეცხი მოწყობილობა, რის ნაცვლად გამოიყენება საკნებში არსებული საკანალიზაციო ხვრელის ზემოთ რამდენიმე სანტიმეტრში არსებული წყლის მილი. სამწუხაროდ, აღნიშნულ მილს ზოგიერთი დაკავებული პირი ასევე იყენებს სასმელი წყლის ასაღებად, რაც მისი მდებარეობიდან გამომდინარე არაჰიგიენურია და დაკავებულთა სამართლიან უკმაყოფილებას იწვევს.“^[9]

ევროპის საბჭოს წამების პრევენციის კომიტეტიც, თავის მხრივ, აღნიშნავს, რომ დროებითი მოთავსების იზოლატორების ზოგადი მდგომარეობა დამაკმაყოფილებელია 72 საათიანი მოთავსებისთვის, საკნები გარემონტებული და სუფთაა, ადეკვატურადაა განათებული და ხდება ვენტილაცია, დაკავებულ პირებს მიეწოდებათ ლეიბი და საბანი. ამასთან, კომიტეტის შეფასებით, გარკვეული ხარვეზები კვლავ აღმოუფხვრელია: ყველა იზოლატორში არ არის უზრუნველყოფილი თითოეულ პირზე 4 კვ.მ სივრცე, საკანში არსებული ტუალეტები, როგორც წესი, მხოლოდ ნაწილობრივია იზოლირებული; სისხლის სამართლის წესით დაკავებულებს კვლავ არ აქვთ შხაპის მიღების უფლება და არც რაიმე სახის აქტივობებზე წვდომა. დუშეთის დროებითი მოთავსების იზოლატორს საერთოდ არ გააჩნია სასეირნო ეზო.^[10]

დროებითი მოთავსების იზოლატორებში თითოეულ პირზე უზრუნველყოფილ სივრცესთან დაკავშირებით უნდა აღინიშნოს, რომ საქართველოს შინაგან საქმეთა მინისტრის 2016 წლის 2 აგვისტოს N423 ბრძანების „საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს დროებითი მოთავსების იზოლატორების ტიპური დებულებისა და შინაგანაწესის დამტკიცების შესახებ“ 26-ე მუხლის მე-2 პუნქტით განსაზღვრულია, რომ მოთავსებულ პირზე საცხოვრებელი ფართობის ნორმა იზოლატორში არ უნდა იყოს 4 კვ.მ.-ზე ნაკლები. წამების პრევენციის კომიტეტის შეფასება, საკმარისი სივრცის არარსებობის თაობაზე, ეყრდნობა საკნებში საწოლების რაოდენობის შეფარდებას საცხოვრებელ ფართთან. უწყების ინფორმაციით, 4 კვ.მ. ფართობის დაცვა მკაცრად ხდება, ხოლო საკნებში საწოლების ჭარბი რაოდენობა გათვალისწინებულია იმ შემთხვევებისთვის, როდესაც დაკავებულების რაოდენობიდან გამომდინარე შეუძლებელია მათი გადაყვანა სხვა უახლოეს იზოლატორში.

^[1] შსს, 2019 წლის 09 ივლისი, MIA 8 19 01790150

^[2] შსს, 2020 წლის 01 მაისი, MIA 6 20 00965423

^[3] საქართველოს სახალხო დამცველის ანგარიში საქართველოში ადამიანის უფლებათა და თავისუფლებათა დაცვის მდგომარეობის შესახებ, 2018 წელი, გვ.84

^[4] კახეთის, იმერეთის, რაჭა-ლეჩხუმის, ქვემო სვანეთის, აჭარისა და გურიის რეგიონებში მდებარე იზოლატორები.

^[5] მცირე ზომის ფანჯრების გამო, ბუნებრივი განათებისა და ვენტილაციის პრობლემაა აჭარისა და გურიის რეგიონალურ, ქიათურის, იმერეთის, რაჭა-ლეჩხუმისა და ქვემო სვანეთის რეგიონალურ, სამტრედიის, ზესტაფონის, ბაღდათის, საგარეჯოს, კახეთის

რეგიონალურ, ყვარლისა და ლანჩხუთის დროებითი მოთავსების იზოლატორების საკნებში

^[6] ხელოვნური ვენტილაცია არასაკმარისია აჭარისა და გურიის რეგიონალურ და ბაღდათის დროებითი მოთავსების იზოლატორების საკნებში.

^[7] აჭარისა და გურიის რეგიონალურ, იმერეთის, რაჭა-ლეჩხუმის, ქვემო სვანეთის რეგიონალურ და ასევე საგარეჯოს დროებითი მოთავსების იზოლატორების საკნებში კედლებზე შეიმჩნევა ნესტის და ქუჩყის კვალი, ზოგან კედლიდან ჩამოშლილია საღებავის ფენები.

^[8] პრევენციის ეროვნული მექანიზმის 2019 წლის ანგარიში, გვ.116

^[9] ibid. გვ.116-117

^[10] წამებისა და არაადამიანური ან ღირსების შემლახველი მოპყრობისა თუ დასჯის პრევენციის ევროპული კომიტეტის (CPT) ანგარიში საქართველოს მთავრობას საქართველოში 2018 წლის 10-21 სექტემბრის ვიზიტის შესახებ, სტრასბურგი, 10 მაისი 2019 წელი, პარ. 28;

აქტივობა 3.1.2.2. დროებითი მოთავსების იზოლატორებში საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი კვებითი პირობების უზრუნველყოფა

პასუხისმგებელი უწყება:

- შინაგან საქმეთა სამინისტრო

ინდიკატორი:

შიდაუწყებრივი მონიტორინგის პერიოდული ანგარიშები; დამოუკიდებელი (სახალხო დამცველის ჩათვლით) მონიტორინგის ანგარიშების მიხედვით უზრუნველყოფილია საცხოვრებელი, სანიტარული, ჰიგიენური, კვების და სხვა მატერიალური პირობები

სტატუსი: ნახევარზე ნაკლები შესრულებულია	აქტივობის შესრულების პროგრესი: 30%
დაწყების თარიღი: 2018-01-01	ბოლო ვადა: 2019-12-31

შეფასება

დროებითი მოთავსების იზოლატორებში მოთავსებული პირისათვის მისაწოდებელი საკვების ულუფები დადგენილია საქართველოს შინაგან საქმეთა მინისტრის 2005 წლის 5 მაისის №457 ბრძანებით.

შინაგან საქმეთა სამინისტროს ადამიანის უფლებათა დაცვისა და გამოძიების ხარისხის მონიტორინგის დეპარტამენტის ინფორმაციით, გარდა თბილისის დროებითი მოთავსების იზოლატორისა, ქვეყნის მასშტაბით ყველა სხვა იზოლატორში დაკავებულებს მიეწოდებათ მზა მშრალი საკვები ულუფები, ხოლო თბილისის იზოლატორში საკვების მიწოდება ხდება ადგილობრივი სასაფლაოდან.

იმავე წყაროს თანახმად, „დროებითი მოთავსების უზრუნველყოფის დეპარტამენტში მიმდინარეობს მუშაობა იზოლატორებში მოთავსებულ პირთათვის განკუთვნილი მშრალი საკვები ულუფების ცვლილებასთან დაკავშირებით - კვების პირობების გაუმჯობესების მიზნით, მშრალი ულუფების ნაცვლად იგეგმება იზოლატორში მოთავსებული პირების საქვაბე კვებით უზრუნველყოფა. განსაზღვრულია, რომ 2019 წლის ბოლომდე, საქვაბე კვების შემოღება, მინიმუმ ოთხ იზოლატორში უნდა მოხდეს. აღნიშნულ პროცესში გათვალისწინებული იქნება გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციის (FAO) და ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაციის (WHO) რეკომენდაციები.“^[1]

დროებითი მოთავსების იზოლატორებში, კვებითი პირობების კუთხით 2018 წელს არსებული მდგომარეობა შენარჩუნდა 2019 წელსაც. დეპარტამენტის მიერ მოწოდებული ინფორმაციის თანახმად „გარდა თბილისის დროებითი მოთავსების იზოლატორისა, ქვეყნის მასშტაბით ყველა სხვა იზოლატორში დაკავებულებს მიწოდებათ მზა მშრალი საკვები ულუფები, ხოლო თბილისის იზოლატორში საკვების მიწოდება ხდება ადგილობრივი სასადილოდან. [უწყების ინფორმაციით] საქვაბე კვება ასევე უზრუნველყოფილი იქნება თბილისის ახალ იზოლატორსა და ადმინისტრაციული პატიმრებისთვის განკუთვნილ დაწესებულებაში.“

შინაგან საქმეთა სამინისტრო ადასტურებს, რომ „2019 წლის ბოლომდე იგეგმებოდა საქვაბე კვების შემოღება მინიმუმ ოთხ იზოლატორში, რაც ამ ეტაპზე არ განხორციელებულა.“^[2]

პრევენციის ეროვნული მექანიზმის 2019 წლის ანგარიშის თანახმად: „2019 წელს შემოწმებულ დროებითი მოთავსების იზოლატორებში დაკავებული პირი უზრუნველყოფილია მხოლოდ მშრალი (საქონლის ხორცის კონსერვი, მშრალი სუპი, პაშტეტი და პური) სასურსათო ულუფით, რაც არასრულფასოვანი საკვებია. სამწუხაროდ, აღნიშნული საკვების 15 დღემდე ვადით მიღება უწევთ ადმინისტრაციულ პატიმრობა შეფარდებულ პირებს, რამაც შეიძლება მათ ჯანმრთელობას ზიანი მიაყენოს. იზოლატორში განთავსებული პირებისთვის ასევე პრობლემას წარმოადგენს დიეტური საკვების არარსებობა.“

---

^[1] _ 2019 წლის 4 სექტემბრის წერილი MIA 1 19 02342906;

^[2] _ 2020 წლის 01 მაისის MIA 6 20 00965423 წერილი;